

Vedtatt av FUG 03.03.2020

FUGs prinsippnotat om digitalisering i skolen

Skolen digitaliseres. Det er kommunene i samarbeid med skolene som har ansvaret for å velge digitale løsninger og å følge opp den digitale skolehverdagen til elevene. Men dette må gjøres i samarbeid med foreldrene. Opplæringsloven §1-1 sier at opplæringen skal skje i samarbeid og forståelse med hjemmet, og at kommunene har en plikt til å sørge for foreldresamarbeid (§ 13-3d). Elevene får hver sin digitale enhet. Dette gir nye positive muligheter i opplæringen, men også utfordringer både på skolen og hjemme.

FUG vil belyse følgende utfordringer:

- Skolene «kjører fra» foreldrene i sine digitaliseringsprosjekt, og rådsorganene blir ikke involvert.
- Elever får med seg en digital enhet uten filter og begrensninger for bruk hjemme
- Usikkerhet om elevenes personvern og samtykke fra foreldre er ivaretatt

FORELDREUTVALGET FOR GRUNNOPPLÆRINGEN

Postboks 29, 3833 Bø i Telemark | Besøksadresse: Lundevegen 3, 3800 Bø i Telemark
Telefon: 477 99 200 | Org.nr.: 989 628 011 | post@fug.no | www.fug.no

- Elevene bruker digitale læremidler, men hvordan er læringsutbyttet?
- Foreldrene må skrive egne kontrakter om erstatningsansvar

Eksempel på henvendelser FUG har fått:

“Skolen sender ut en kontrakt der vi som foreldre må signere. Den sier at vi er ansvarlige for skader inntil 5000 kr. Mitt barn er ikke gammel nok til å ta vare på en pc, og jeg har ikke økonomi til å måtte betale 5000 kr for skaden.”

“Opplæringen legger til grunn at elevene har trådløst nettverk hjemme. Vi har ikke økonomi til nettverk utover mobilabonnementet, og dette går tomt når eleven kobler pc-en på”

“Min datter har fått i Pad på skolen. Den har åpen nettleser uten noen restriksjoner. Hun er hjemme alene, og jeg kan ikke kontrollere hvilke nettsider hun besøker. Hvem har ansvaret da? Jeg har ikke bedt om dette!”

“Mitt barn legger fra seg elektroniske spor i logger og skyer som ikke alltid er lokalisert i Norge. Hvordan vet jeg at mine barns personopplysninger er ivaretatt? Jeg har ikke skrevet noe samtykke, men vet at opplysninger om mitt barn ligger på en server i USA. Er dette riktig?”

“Mitt barn har ikke godt av så mye skjermtid. Han er bare 8 år og skolen burde brukt mer tid på lek og opplæring gjennom bøker og analoge læremidler. Hva er poenget med alt det digitale?”

Lovverk og foreldreperspektivet:

Barnekonvensjonen gir positive rettigheter

Ifølge Barnekonvensjonen har barnet positive rettigheter i den digitale verden (Artikkel 12, 13, 16, 28 og 31), men samtidig et krav på beskyttelse (Artikkel 17 og 19). Skolene må sørge for at de gir elevene god kompetanse i å ta gode digitale valg, samtidig som de gjør det de kan for at barnas rett på trygghet og beskyttelse blir ivaretatt.

Rådsorganene må involveres tidlig i prosessen

Skolens råd og utvalg, samarbeidsutvalget (SU) / driftsstyret (DS), FAU, og eventuelt KFU, må involveres i beslutningene knyttet til innføring av digitale verktøy. Det er avgjørende å komme i god dialog med foreldrenes representanter tidlig i prosessen. Alle partene er avhengige av et godt samarbeid for å lykkes med slike prosjekt.

Rådsorganene må informeres om status for gjennomføring, og delta i evalueringer for å ivareta foreldreperspektivet. Det er gjennom disse kanalene foreldrene kan melde eventuelle bekymringer og utfordringer.

Alle foreldrene trenger også opplæring og informasjon om hva som innføres, hvordan og hvorfor. Dette må gjøres tilgjengelig for alle uavhengig av forutsetninger.

Skolens ansvar for å fremme et trygt og godt læringsmiljø

Skolen har som en del av sitt ansvar etter opplæringsloven §9A-2, plikt til å sørge for at elevene har et trygt og godt læringsmiljø også når de bruker internett i opplæringen.

Dette innebærer blant annet å lære elevene nettvett, lære dem skolens regler for bruk av digitalt utstyr og skolens nett, og å følge med på hva de gjør på nettet i skoletiden.

Samtidig bør skolene installere filter og restriksjoner i nettverket og i nettleserne som reduserer faren for at elevene skal bli eksponert for skadelig innhold.

FUG mener at det digitale verktøyet må settes opp på en slik måte at barna ikke får tilgang på åpne nettlesere og andre apper som kan være skadelige for dem. Dette må gjelde på skolen og hjemme.

FUG erfarer at elevene ofte får utstyret med seg hjem etter skoletiden. Da har foreldrene ansvaret for sikkerheten og trivsel.

Ivaretagelse av GDPR

De digitale læremidlene blir ofte brukt til å ta bilder, lyd og film på skolen og hjemme. I tillegg produserer elevene ulike skriftlige arbeider som kan inneholde personlig informasjon. Dette er sensitivt materiale som lagres på enheten eller i ulike skyer. FUG mener at prosjektplanen, som bør utarbeides i samarbeid med rådsorganene, må gjøre rede for hvordan personvernet blir ivaretatt i prosjektet. Skoleeier har plikt til

og skal sørge for at skolene har kontroll på hvilke personopplysninger som behandles. Det betyr at skoleeier må dokumentere at personvernforordningen (GDPR) etterleves også i slike prosjekt.

Gir de digitale læringsmidlene den kompetansen elevene skal ha?

FUG mener at foreldrene må stille krav til at digitale læringsmidler faktisk gir elevene den kompetansen de skal ha. Det finnes mange digitale muligheter, men den digitale verden er ofte mer uoversiktlig og ukjent for foreldrene. Det er derfor viktig at skolen gir foreldrene nok informasjon og at de blir involvert og hørt når skolen skal velge apper, ulike programmer og plattformer. Elever med samisk og tegnspråk som opplæringspråk, samt de flerspråklige, må også ivaretas i disse prosessene.

Generelt erstatningsansvar og utøvelsen av skjønn ved erstatningsansvar

FUG er kjent med at mange kommuner lager en egen kontrakt som beskriver foreldrenes erstatningsansvar når eleven mottar en digital enhet. Skolens regler for erstatning reguleres i Skadeerstatningsloven §1-1 og 1-2. Loven har en forholdsvis klar ordlyd, men er ikke like enkel i praksis. Bestemmelsen forutsetter at det utøves et skjønn ved vurderingen av om barnet har vært uaktsomt eller opptrådt forsettlig. FUG mener det er tilstrekkelig med en avtale hvor foresatte kun trenger å signere på en bekreftelse for å ha mottatt det digitale utstyret. Bekreftelsen bør inneholde informasjon til foresatte om ansvar for skadeverk etter skadeerstatningsloven. Informasjon om et generelt erstatningsansvar er normalt omhandlet i skolens ordensreglement, og gjelder uavhengig av signering eller ikke. FUG mener det bør vurderes nasjonale retningslinjer for foreldrenes erstatningsansvar av digitalt utstyr slik at vi unngår store lokale forskjeller og ulik praksis rundt erstatningsbeløp.

Ifølge opplæringsloven §2-15, har elevene rett til gratis offentlig grunnskoleopplæring. Det betyr at kommunen ikke kan forutsette at foreldrene dekker merkostnader til f.eks beskyttelse av pc-en.

FUGs forslag til løsninger:

- FAU, SU og SMU skal involveres i alle digitale prosjekt på skolen (og KFU i kommunen)
- FAU, SU og SMU skal involveres når skolen velger ulike læremidler. Skolen bestemmer, men foreldrene trenger svar på hva som innføres, hvordan og hvorfor. Dette må kommuniseres ut på en måte som gjør at foreldrene kan være gode støttespillere for sine barn
- Skolen skal ta aktive grep som reduserer faren for at elevene blir eksponert for skadelig innhold. Tiltakene må ta hensyn til bruk på skolen og hjemme
- Skoleeier har forvaltningsansvaret for data og spor, og må ha et bevisst forhold til personvernet, informert samtykke, og kommunisere dette til foreldrene
- Gratisprinsippet skal ivaretas, også når skolene snakker om erstatnings svar
- FUG mener det bør utarbeides nasjonale retningslinjer for foreldrenes erstatningsansvar